

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru strălănitare pe un an . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”. Iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	---

Noua constituție și noile orânduirii.

Sărbătorirea unui an dela epocalul eveniment din luna Februarie a anului 1938, impune întregii suflări aflătoare în cadrele organizate ale statului român, memorarea acestui eveniment și supraprivirea rece asupra rezultatelor sale. Deși de mică proporție, prisma unui an scurs dela această dată, întrevide proporții de nebănuită durată, rodnicie și temeinicie în anii viitorului.

Implacabila lege a răspunderilor acumulate la începutul anului 1938 povară grea de neprevăderi omenști asupra umerilor Țării. Ne iroseam puterile în lupte fratricide de partid, în combinații avantajoase individuale, în lucrări subterane, în căpătuiuri interesate și ambiții nemăsurate. Eșafodajul formei fără fond, trupului fără suflet, materiei fără spirit, începușe a trosni însă în toate cele vremelnice și fără temelie ale sale. Însăși clădirea plină de sacrificii a Țării întregite în focul luptelor izbăvitoare de Rus, Ungur și Austriac era periclitată.

Lupte meschine politice, hidre ascunse masonice, incompetența și lipsa de simț a răspunderii în toate ramurile normale de activitate și de existență ale statului învrăjbiseră pe cei dinlăuntru în marea dănțuire satanică a nenorocirii. Se bucurau astfel dușmanii seculari ai Țării și dușmanii în decomon ai oricăror stări ordonate, civilizate și creștine ale vieții omenști de pretutindeni.

Mintea fiecăruia începuse a rumega cele mai sumbre alternative atât în ceea ce privește existența sa individuală ori familiară, cât și în ceea ce privește existența colectivă în cadrele întregite de glie și suflare românească.

Păcatele aducerii aminte sufăr și de aceea, că sunt estompate de uzura aceasta zilnică,

sufăr și de aceea că bogăția venurilor pe cale le-a micșorat panica și haosul.

„Nu era hotărâre de guvernământ, nu era autoritate, valoare morală, lege și chiar Constituția, cari să nu fi fost supuse îndoelilor, cari să nu formeze obiect de controverse și de ceartă continuă”, constată vibrant înalții arhipăstori Nicolae Bălan și Alexandru Niculescu, ai celor două Biserici din Ardeal — ortodoxă și unită.)

În jurul Constituției, legea fundamentală a Statului, care cuprinde principiile de organizare politică și juridică a societății, se dădeau ultimele lupte din ajunul marilor capitulări.

Această Constituție însuma în importanța sa fără seamăn și vulnerabilitatea sa. Lupta se ducea lângă ultima redută: ori înlăturarea ei completă, ori reformarea ei radicală, care reformare să se ridice stavilă contra oricăror tendințe, gânduri și dorințe. Din ambele alternative, una era alternativa prin eminență a forței, a distrugerii de așezări legale și ordonate, a anarhiei în stat, măcelului între frați și începutului de insurgențe streine în treburile și ogoarele noastre. Sunt două ipoteze cu tot atâtea caleidoscopice urmări pentru noi, pe care voința divină le-a înlăturat de deasupra capetelor noastre, cari din fericire astăzi nu pot fi privite decât ca simple posibilități și probabilități și nu, Doamne ferește, prin ochii veticului cotropitor, ori ochii cine știe cărui stăpân adus de toate vânturile măririlor și nepregătirilor în fruntea noastră, ce în dealtfel de atâtea ori și de îndelung a fost plecată la picioarele tuturor pervertitorilor de istorie.

Aceeași voință divină a ales alternativa pacifică, dar și cea mai cuminte și consultă vremurilor și oamenilor, a înnoirii Constituției, a întăririi ei și prin ea a liniștirii spiritelor, supunerii trupurilor gâlcevitoare, întronării dra-

1) Vezi: „România”, No. 263 din 23 Februarie 1939.

gostei între hotarele țării și înțelegerii între conducători și conduși.

Era destulă vrajba, era destulă ambiția nemăsurată, erau destule programele din bălciul politic, pentruca o minte luminată să nu știe ce dorește această țară, ce vrea, înspre ce tinde, dar și ce trebuie oprit din drumul prăpastiilor ascunse ochilor plini de patimă, de ură și de riscul ultimelor forțe, opintiri și ajungeri.

Vechea Constituție nu mai satisfăcea, țara era într'o neconținută stare de asediu și totodată suspendare a acestei Constituții.

Necesitatea unei noi Constituții, care să schimbe vechile reguli, era din ce în ce mai simțită. În 27 Februarie 1938 această necesitate este fapt împlinit. Iar de aici las să vorbească pana scriitorului cu cel mai bun simț și multă credință din ultimul timp, Al. Lascarov-Moldovanu: „Regele nostru, Carol al II-lea, cel atât de înțelept, cel atât de harnic și cel atât de iubitor al țării Sale, văzând că treburile obștești nu merg bine cu Constituția cea veche, s'a ridicat, cu o putere care de sigur bunul Dumnezeu i-a dăruit-o la vreme potrivită, și, strângând în jurul Său pe oamenii de bună ispravă ai țării, a făurit această Constituție nouă, ajutându-se întru aceasta și de profesori luminați cari știau cum trebuie alcătuită o Constituție — și mai osebit, una care ni se potrivea. Dar, neîndoelnic, cele mai de seamă îndrumări tot Regele Carol al II-lea le-a dat.

Și după ce Constituția a fost edictată de Rege, ea a fost supusă unui plebiscit național. Și am văzut atunci cum milioanele de Români au mers cu duh slobod și inimă caldă — și au întărit și ei prin votul lor, aceea ce pornește din mintea și din inima Regelui.

Niciodată n'a fost în Țara Românească o votare mai frumoasă ca aceea din luna Februarie 1938, când poporul și-a dat „învoirea“ la punerea noii temelii a Statului nostru.“²⁾

Această învoire este dată spontan și cu suspine de ușurare scoase din adâncul piepturilor, de toți cetățenii, deoarece Constituția nouă consfințea, cu drepturi de lege sfântă, doleanțe și pășuri îndelungi și vechi, cât tot timpul acesta dela întregirea națională încoace. Căci, nu o spun numai eu, acest timp dela unire încoace — un timp de 20 ani — nu a servit decât celor mai venale interese și

celor mai odioase păcături pe altarul național al patriei. Răsăreau doar partidele ca ciupercile, răsăreau doar nevredniciile politicianiste ca erupțiunile unei cangrene interne, răsăreau șefiile incapabile și necompetente dela posturile de conducere ale acestei țări. Un an scurt doar de nouă Constituție și nouă orânduire arată ce părăginiere făcuseră acești 20 ani de eră politică silvestră în timpul și sufletul acestei țări, un an scurt dar de severă înfăptuire a acestei Constituții, demască *plaga politicianistă și gașca de partid*, ce în ultimul timp ajunsese a confunda patrimoniul public cu patrimoniul individual, iar legile acestei țări cu legi de protecție pentru tâlhari și escroci.

Iată unde ajunsesem, și iată unde eram! Dacă ni se cer expuneri, apoi numai astfel de expuneri putem oferi în tragedia lor de-o violență și de-o amărăciune fără seamăn!

Și-atunci este explicabilă bucuria unei întregi Țări, îndoliate de neprevederi și nepriceperi politicianiste, la îndeplinirea marelui vis și marelui eveniment: *noua Constituție cu consfințirea unor noi orânduri*. Departe de noi de-a amănunți totul juridicește, în ceea ce constă noutatea noii Constituții, departe de noi și gândul de-a ne opri în sarbede constatări de formă.

Sunt în dealtfel și prea multe evenimentele încrestate în răbojul acestui an nou constituțional, spre a le trece cu vederea și a ne opri la doar juridice și formale constatări.

Nu mai există partidele vechi politice de diferite culori și diferite programe; deodată cu ele au încetat aspirații, ascunse intenții, vădite vrajbe și neconținute discordii. Nu mai există, toate fiind radical desființate — roada lor s'a dovedit, imediat după desființare, roadă searbădă și stearpă — nu suferă după ele nimeni, nu plânge după ele nimeni, afară de cei ce erau funcționarii și profesioniștii acestor partide.

Stare de lucruri care e mai tristă decât pot reda aceste cuvinte, deoarece răul era așa de mare, încât *art. 8* din Constituția nouă continuă: „Este oprit preoților, de orice rit și credință religioasă, a pune autoritatea lor duhovnicească în slujba propagandei politice“. Dar aceeași opreliște se cădea pusă și mirenilor, cari ar crede, că pot folosi lăcașurile de închinare la cine știe ce feluri de treburi laice, ca de pildă adunări politice, întruniri de bresle și altele. Și de aceea Constituția tot prin acest articol a hotărât astfel: „*Propaganda politică în lăcașurile destinate cultului sau cu prilejul*

2) Al. Lascarov-Moldovanu: „Noua Constituție a României“, București, 1939, pag. 212 sq.

manifestațiilor religioase, nu este îngăduită nimănui“.³⁾

Alunecaseră păstorii de suflete la politica de tarabă, foloseau altarul drept tribună de propagandă, doctrina creștină drept program de nevolnică înșeluire a sufletelor și înnegrire a lor cu miasmele otrăvite a tot ceea ce a putut produce mintea omenească în ultimele decade mai mincinos, mai pervers și venal.

Apostolii satelor își uitaseră misiunea, își uitaseră *datoria*, capitulând în brațele politicianilor și intereselor politice. Biserica sfântă suferea mult și se tânguia prin glasul celor mulți, cari dela preot aită hrană decât cea politică așteptau. Că prea plină de ocară și prea cunoscută era această hrană politică și cei ce-o ofereau, spre a nu compromite iremediabil pe acești preoți neprevăzători.

Adâncă mulțumire cuprinse astfel țara, când preoțimea anonimă a satelor, alunecată pe poleiul politicianist, este scoasă din *treburile lumesci* prin Constituție și mânăta la rosturile și menirea ei.

Nouile orânduirii oferă preotului ample și variate forme de activitate pentru a regreta vremea zădarnic pierdută în întruniri politice, ori retorica, facilă pierdută de pe amvon sau tribună, în vârtejul alegerilor parlamentare, județene ori comunale. Evanghelizării ortodoxe îi sunt date alte condițiuni și alte terenuri de rodnică muncă: *Scoala primară și obligativitatea învățământului religios, Straja Țării, premilităria ori Serviciul Social*. Timp în de ajuns de duhovnicească epuizare a forțelor cu rodul însutit și înmiit al misionarismului înțeles riguros ortodox. Și iată de ce lipsa politicei înscrie o mare etapă în istoria devenirilor noastre naționale; devenim și noi cumiști, serioși și muncitori la noi acasă pe terenul de casnică evanghelizare ortodoxă, de nebănuite proporții în timp și de ne mai pomenite adânciri în noi.

(Urmează)

Dr. P. Rezuș

Înțelepciunea antică.

De: Prof. Constantin Rudneanu.

Pentru aprofundarea studiului vieții morale, pentru cunoașterea culturii umane, antichitatea, îndeosebi cunoașterea lumii grecești e necesară. Gândirea greacă a lăsat urme adânci și'n evulmediu ca și în lumea modernă.

Probleme dintre cele mai de seamă în domeniul filosofiei ca și al moralei, sunt rele-

3) Vezi: Lascarov-Moldovanu op. cit. pag. 24 sq. și constituția anexă, pag. 215—235.

vate de atâția gânditori subtili, cari o viață întreagă au fost educatorii diferitelor popoare de prinprejur.

Antichitatea arată drumul pe care trebuie să-l apuce omul deznădăjduit, pierdut în grosolănia unor practice pline de cea mai ciudată magie — ea dă puțință omului mortificat de gândurile unor rituri și religii bizare să renască la o nouă viață morală.

Antichitatea răspunde prin reprezentanții ei, că între lumea reală și ideală există o armonie, sunt atâtea tendințe demne de urmat și de făcut pentru atingerea unui scop mare, de aceea omul trebuie să lupte necontentit.

„Viața înțeleptului antic este o operă de artă“, și arta este manifestarea supremă a sufletului uman, conceperea unei lumi superioare — *atingerea și înțelegerea ei*.

Filosofii greci din sec. III înainte de Hristos, spune E. Bréhier, sub numele de înțelept înțeleg, o ființă ideală asupra căreia sunt acumulate toate perfecțiunile, așa cum a fost Socrates sau Hercules, cari au atins culmea înțelepciunii, în mintea noastră „înțeleptul antic“ este o ființă aproape supraumană, nepăsătoare față de pericole, superioară și incapabilă de a se abate dela linia dreaptă. Și mai departe spune învățatul francez, se crede în general, că idealul moral descris de filosofii greci, reprezintă și stadiul de civilizațiune la care au ajuns ei.

Studiindu-i pe Greci, noi îi vedem așa cum au fost, nu cum au vor ei să fie. Și e natural ca un popor ca și grecii să se schimbe necontentit, fiindcă legea evoluției a făcut ca să aspire tot mai mult înspre perfecțiune.

Idealul grecesc a fost schimbător și el, în diferite epoce ale istoriei grecești determinăm anumite curente de filosofie, artă, religie și morală.

Un istoric care s'a ocupat de Greci ne dă următorul tablou al creației înțelepciunii antice: „Frumsețea peisagiului grec cu minunata lui variație, trecând dela uscat la mare, dela șes la deal, cu proporțiile sale totdeauna moderate, cu contururile lui blânde, cu cerul de o puritate fără seamăn, care se arcuește deasupra mării cu atâtea culori, a făcut de timpuriu să se nască în acest popor plin de fantezie simțul pentru frumos, pentru măsură, pentru armonie. Simțul acesta i-a făcut pe Greci să realizeze în domeniul idealului și al artei culmea cea mai înaltă care a rămas ca model pentru toată viitorimea. Însă acest popor plin de vioiciune și veselie, avea, pe lângă un mare dar pentru știință, și un deosebit simț al pro-

blemelor morale și toți filosofilor de mai târziu merg pe urmele lor“.

Distingem trei perioade mari și în istoria civilizației grecești, fiecare dintre ele poartă pecetea timpului 1. perioada ateniană a secolului a V și al IV î. H., când în urma războaielor medice, cetățile grecești sunt divizate și grupate cele mici în jurul celor mari, agitate în interior și exteriorul lor 2. perioada de după moartea lui Alexandru cel Mare, a marilor State, cari sunt împărțite în bazinul mării Mediteraniene, și cari răspândesc limba și civilizația grecească; cetățile grecești încep să moară; spiritul cosmopolit al comerțului se răspândește pretutindeni și imperiul roman cucerește întreg Orientul. 3. Incepând cu sec. al II-lea al erei noastre, începe ultima perioadă: Sfârșitul lumii antice, preocupările religioase tot mai puternice — idealul și înțelepciunea lumii creștine, cu apariția noului ideal de viață religioasă, care îngroapă lumea antichității, răspândind și accentuând tot mai mult perfecțiunea, frumosul, dragostea și mai ales dragostea omului față de semenii săi.

Locul înțelepciunii antice îl ia înțelepciunea lumii creștine!

La biserica de veacuri.

O biserică din bârne
Printre plop ea stă de veacuri
Turla sa de vremi cernită,
Către râu încet să 'ncârne.
Două lemne-i stau de proptă
Și cu socul de pe-alocuri.

Nu te da! îi spun d'alături
Plopii înalți în cântul lor
Împărțim cu tine-amarul,
Pază-ți stăm la vifor — vânturi.
Nu te da! Că tu ai darul
Să alinți pe acei ce mor.

Dar biserica de veacuri
Ce 'ntre plop încet să 'ncârne,
N'are glas... Ei bine fie...
Dar străbate cu-a ei duhuri
Ce-a fost azi și va fi mâine...
Are-un nume 'n veșnicie.

Valeriu T. Perianu.

Insemnări fugare.

Pe marginea bucoavelor.

de Ion B. Mureșianu.

Preocupările cotidiene, veleitățile personale și sociale, fărâma spiritul și îndreaptă preocupările, mereu spre ziua de mâine. E în firea pământeanului să privească numai înainte, să nu fie mulțumit niciodată cu ceiace i se dă. Vremile apuse, îl interesează prea puțin, sau deloc. Pot fi subiect util, dar nu necesar, căci ele pentru prea mulți — și se greșește — nu dau mână de ajutor în ajungerea țelului urmărit.

Iată de ce istoria adevărată — nu oficială — e știința cea mai puțin cunoscută. Ea exclude regulile.

Istoria e desfășurarea neprevăzutului în timp și spațiu, prin elementul om. Nu se repetă, nu se succede cum se afirmă... E vastă, nețarmurită și relativă.

N'am în gând să răstorn teorii făurite de cercetători și gânditori, ci doar să leg un trecut cu prezentul. De altfel, așa ar trebui să se înțeleagă rostul istoriei... Cred, nu depășesc hotarul, dacă o consider singura pilduire grăitoare, totdeauna de preț. Cam așa o definise, în secolul trecut și Laménais.

I

Iau, în fuga condeiului, smicuri din trecut. Adâncesc priviri în alte vremi. Și răsar, cu tâlc, frumoase ca un basm, vieți uitate, pline de trăire sufletească, bogate în frământări și durere, drum gloduros spre soare.

Toată istoria noastră...

Apar cărturari ghemuiți peste bucoavne îmbrăcate 'n stejar și piele, stropite cu picuri de ceară, tâlmăcind și răstălmăcind bogăția semănată pe paloarea filelor cu miez de creștinească învățătură. Căci, așa e trecutul: simplu, dar ciorchină de măreție.

Setea cititorului, era saturată de Viețile Sfinților, de Cazanii. Și totuși, vorba lor era stup de cuminenie iar faptele lor, închinat binelui.

Să dai luminii scrisul, era o greutate vădită. Iar acei cari aveau fericirea de a-l cumpăra — era într'adevăr fericire — încrustau prețul, anul, ziua și semnau cumplite afurisenii împotriva acelor, ce vor fi având măcar în cuget îndepărtarea ei. Rămânea în patrimoniu iar pe margini, printre șire, se strecurau cu cerneală de rădăcină, întâmplări din viață și istorie, adevăratele noastre cronici și netăgăduite isvoare ale istoriei...

De fiecare carte bisericească — erau rarități și prețuite — se leagă o întreagă odisee. Trece munții. Pentru ea, n'au existat granițe.

Iată premergătorul, pregătitorul unității noastre naționale și lingvistice...

Așa, în Noul Testament al lui Simeon Ștefan, tipărit în tiparnița Bălgradului la 1648, am găsit un blestem scris în nordul Moldovei, o rugăciune din Râmnic, un contract din Hă-răul Ardealului și notele biografice ale unui preot bănățan din Groși.

Revin... Din însemnările mele culese din bucoavnele stranelor bănățene și ardelene, dau șirele preotului Toader din Nogeag-Hunedoara, un creștin foarte îngrijorat de soarta Cazaniei din 1643. Scrie în 30 Ianuarie, leat 1749: „Această păucenie estă a mea, cumpărată cu 15 florinți. Iară cine s'aru pute găsi să u fure sau cu săla să schimbe pre alta, să fie procleșit și afurisit de 318 de părinți sfinți din Nichiia sau batăr și de mâna pruncilor mei, care doară lor rămâne“.

O altă notiță, hazlie în aparență, dar valoroasă și vorbitoare în fond, subliniază scumpătatea cărții, prețul ei material și spiritual. Pe reversul filei de titlu din Penticostarul de Râmnic, câțiva credincioși din Margina, înseamnă: „Aciastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiamă Penticostariu, l-au cumpărat acești oameni: dintăiu, Toader Martinovici, care au dat pentru ea o cadă, apoi Martin Moraru cu Lațcu Cursariu iară o cadă și 10 ouă; Izdrain cu Crăciun Jucu o altă cadă. Iară Martin Izdrain și Petru Jucu și alții, o altă cadă. Ca să fie pre sama sfintei beserecii Marginea și filiei ei Zorani. Todor Martinovici, paroh Marginea și Zorani, și cu smeritul întră cei sămnați aice însămn spre ținerea aminte, 1802“.

Tot pe scoarțele cărților, se făceau mărturisiri, se dau sfaturi și se cerea iertare. E atâta credință nefățărîtă atâtea exemple ce, stărue mult în gândul celui ce citește slovele, documente de vorbire bătrânească...

Un alt preot, încrustează: „Acestu Octoihu l-am vindutu eu Radu legătoriu de cărți din Râmnicu și mă rogu la ucenicii preoți să pomeniț și pre noi cătu este slujba sfântă în beserecă. Dară păcatele noastre și mai mari sunt și multe ca năsipul mărilor și iarba pământului. Eu, Radu Iana ot Dunărașul-Aspra, 1769“.

Și altele...

Am urmărit să dau numai câteva cuvinte introductive și să oglindesc importanța trecu-

tului, pentru actual și viitor. Apoi, — în prim rând — să scot în relief valoarea cărților bisericești, rostul și însemnătatea notelor răvășite în paginile lor. Evident, toate acestea în schiță. Studiarea lor, o las numerilor viitoare.

Cosmogonia biblică și teoriile științifice.

De Pr. I. Firca,
Licențiat în Științele Naturale.

Cu alte cuvinte, din misterul creației și desvoltării pământului nostru spre a ajunge la starea de azi, Geologia și Paleontologia n'au reușit să descifreze decât prea puțin. Și dacă din punctul de vedere practic-economic rezultatele la care au dus sunt foarte îmbucurătoare și unele din ele pârgii de săltare spre o mai plăcută și ușoară viață, din punct de vedere teoretic, acel al cunoașterii cauzelor și deslănțuirii fenomenelor în sine, nu ne-au putut da aproape nimic din ceea ce ar fi putut satisface, fără îndoiala contrazicerii sau antitezei, setea noastră de a cunoaște.

Căci pentru mulțumirea și liniștea sufletească a omului e foarte indiferent faptul că *homo primigenius* — socotit ca strămoș al nostru geologic — a trăit alături de *mamut* sau de *Ursus spoleus*, ale căror chipuri le-a imortalizat pe oase de *ren* — celalalt tovarăș de primitivă viețuire — sau pe pereții peșterilor de refugiu și adăpost, sau dacă a apărut la începutul *quaternarului* ori la sfârșitul *terțiarului*¹⁾, ci omul vrea să știe mai mult: de unde vine el, unde se duce și care îi e rostul în această viață, întrebări chinuitoare la cari nici Paleontologia nici Antropologia nu-i pot da răspuns satisfăcător, după cum nici Geologia nici Biologia nu-i lămu-resc pe deplin și exact originea pământului sau originea vieții.

Și într'adevăr *Biologia*, definită de *Lamarck* — cel ce a introdus termenul — ca „una din cele trei părți ale fizicei terestre, cea care se raportă la corpurile viețuitoare și în particular la organizația lor, la desvoltarea și la complicația lor crescândă“ ori în o definiție mai nouă disciplina ce are de scop „să desprindă condițiile și cauzele manifestărilor vitale²⁾“ nici ea nu spune nimic precis și mai ales nu poate defini viața, ale cărei manifestări le studiază.

Dar dacă aceste științe noi, tinere, viguroase, cu atâtea fericite urmări practice nu ne

1) După cum bine observă Abatele J. Fabre d'Enviu în lucrarea deja amintită: „*Les origines de la terre et de l'homme*“...

2) Dr. René Jeannel: „*Ours de Biologie generală. Evoluția și Ereditatea*“ Cluj, 1930 p. 7.

pot deslega taina sbuciumului întrebărilor de mai sus, acestea totuși au fost și sunt deslegate de mii de ani în *Geneza* lui *Moise*, prima carte a Sfintei Scripturi într'un chip foarte simplu și în același timp și foarte corespunzător adevărului la care duc rezultatele cercetărilor științifice actuale. Dovadă simplă despre aceasta e faptul că toate descoperirile științifice moderne nu contrazic ceea ce se găsește ca esențial în *Geneza* despre crearea lumii, ci mai ales le confirmă³⁾.

În dovedirea acestui lucru, care constituie subiectul tezei mele⁴⁾ voi încerca să justific veșnicile adevăruri din cel dintâi capitol al *Genezei* biblice, prin probe din domeniul științelor exacte și în deosebi din acel al Științelor Naturale, dar folosindu-mă numai de acele lucruri cari sunt precis demonstrate și cari cred că nu vor fi răsturnate de cercetările cari vor veni. Și paralel cu aceasta voi mai încerca să arăt lipsa de temei a ipotezelor științifice, cari contrazic — în aparență cu succes — afirmațiile Bibliei, scoțând în evidență falsitatea lor pe cât e posibil numai cu argumente din domeniul pozitiv al Științelor Naturale și numai unde va fi nevoie și cu argumente dialectice sau pur raționale. Voi face cu alte cuvinte un fel de *exegeză* a capitolului I din *Geneza* — cel care descrie *Facerea lumii* — cu material luat din domeniul științelor pozitive și voi lua Biblia de normativă nu numai pentru că rostul unei lucrări de Apologetică e întâi de toate justificarea uneia din aserțiunile ei, dar și pentru faptul mult grăitor pentru cine e dispus să înțeleagă că învățătura biblică despre creația lumii e precis stabilită și invariabilă — aceeași dela *Moise* până azi — ceea ce nu se poate afirma despre diferitele teorii științifice cari se rapoartă la această chestiune.

Și pentru ca lucrurile să se lămurească pe cât se poate mai bine, în cel dintâi capitol voi arăta mai amănunțit raportul dintre credință și știință, câmpul lor de cercetare și cunoaștere, metodele întrebuintate, rostul fiecăreia în drumul spre adevăr și rezultatele precise la cari a ajuns știința de azi.

3) În general Sf. Scriptură a Vechiului Testament, discreditată prin neamăratele atacuri îndreptate contra ei încă dela începutul vieții creștine, începând cu *Marcion* din Sinope și culminând cu obiecțiunile Filosofiei și mai ales ale Științelor Naturale, a primit puternic sprijin din punct de vedere al exactității afirmațiilor sale istorice din partea Arheologiei și Istoriei antice prin cunoașterea *inscripțiilor orientului*, cari pe măsură ce se desgroapă și descifrează, confirmă până la identitate relațiile cărților istorice din T. V. (Pr. I. Popescu Mălăești: „*Valoarea Vechiului Testament pentru creștini*“ în „*Studii teologice*“ An. III Nr. 2 pp. 35, 42—44; 56—63). Și la fel se prezintă lucrurile și în legătură cu descoperirile științelor fizice și naturale.

4) Această lucrare într'o formă mai puțin dezvoltată a fost susținută ca teză de licență în teologie.

Cultura bisericească în Banat.

De: Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

(Continuare)

Acest institut n'ar fi în stare să dea contingentul necesar de preoți pentru completarea parohiilor și din pricina cheltuelilor de clădire și întreținere ar fi imposibil de realizat. După ce cere permisiunea de a înainta un plan pentru organizarea de școli clericale diecezane încheie, arătând că este cu neputință de creat un fond de 500.000 florini pentru întemeierea și susținerea seminarului proiectat¹⁾.

Cancelaria ungară răspunde prin propunerea de a transforma în seminar mănăstirea Ghergheteg de lângă Carloviț în care scop consiliul locotenențial și fu însărcinat cu elaborarea unui plan²⁾.

Metropolitul se opune din nou argumentând și de data aceasta cu lipsa totală de mijloace materiale precum și cu situația izolată a mănăstirii Ghergheteg ceia ce ar produce greutate în aprovizionarea elevilor și în supravegherea lor³⁾. Rezistența înverșunată a metropolitului avu efect căci împăratul renunță acum definitiv la proiectul înființării unui seminar central, cerând prin rezoluția din 14 Nov. 1818 să i se înainteze un proiect pentru organizarea de școli clericale diecezane, arătându-i-se totodată suma necesară pentru întreținerea unui elev⁴⁾.

Proiectul școalelor diecezane fu și el realizat deabea după doi ani, dispunându-se prin rezoluția din 17 Dec. 1820 să se deschidă la Vârșeț, Timișoara și Arad câte o școală teologică organizată după modelul celor din Carloviț și Pacraț⁵⁾.

În 1821 s'a deschis la Vârșeț cursul cu limba de propunere sârbească iar în 1822 cel cu limba de propunere românească. Cu propunerea au fost însărcinați călugării dela episcopie⁶⁾. Pentru alimentarea fondului necesar susținerii institutului teologic s'a înființat tasul al doilea prin circulările din 27 Aprilie 1822 și 26 Octomvrie 1822⁷⁾. Ca obiect de studiu se propuneau următoarele materii:

1. Teologia pastorală; 2. Teologia morală;
3. Tâlcuirea Evangheliilor; 4. Metodica; 5. Scrierea; 6. Cântarea; 7. Tipicul; 8. Dogmatica;

1) Dr. T. Botiș o. c. p. 515—516.

2) Idem o. c. p. 516—517.

3) Dr. T. Botiș o. c. p. 517.

4) Idem. e. c.

5) Idem o. c. p. 518.

6) A. Ghidiu și I. Bălan o. c. p. 188.

7) Idem o. c. p. 188 și not. 2.

9. Teologia polemică; 10. Istoria bisericească; 11. Retorica; 12. Gramatica; 13. Pedagogia și 14. Catehetica⁸⁾).

Secția românească a teologiei din Vârșeț trecu la 1 Aprilie 1865 la Caransebeș unde funcționează în vechea reședință episcopescă⁹⁾; institutul fu reorganizat de episcopul Ioan Popasu și la început cursurile durau numai doi ani, iar mai târziu trei. În 1928 institutul teologic din Caransebeș fu ridicat la rangul de Academie teologică iar prin noua lege de organizare a învățământului teologic din 1938 această școală a fost integrată în cadrul învățământului superior.

(Urmează)

Ș T I R I

Sărbătorirea zilei de 27 Februarie a. c. în orașul nostru s'a făcut în cadre deosebit de impunătoare. În catedrală s'a oficiat un serviciu divin în prezența tuturor autorităților, civile și militare. Slujba a fost săvârșită de Prea On. Protopop R. G. Ancușa, Prea Cuv. protos. Dr. Laurențiu Busuioc, Isaia Suru și ierodiaconul Justinian. Păr. Ancușa a rostit o impresionantă cuvântare, arătând că noua orânduire a adus între cetățeni liniștea și pacea, cele mai de seamă condiții pentru prosperarea Patriei. Dl Col. Pătruțoiu încă a vorbit adresându-se soldaților în fața sfintei biserici. Seara s'a făcut retragere cu torțe, ovaționându-se în fața reședinței episcopesci. P. S. Părinte Episcop fiind călătorit la Cluj și Alba-Iulia, manifestanților li-a mulțumit din nou Păr. consilier Ancușa.

Alegerea noului Papă. Joi în 2 Martie 1939 Conclavul Cardinalilor întruniți în Vatican, au ales pe noul Papă. A fost ales cu unanimitate Cardinalul Pacelli, care a luat numele de Pius XII. Noul papă, care în ziua alegerii împlinise 63 ani, e originar din Roma. De la absolvirea studiilor teologice și respectiv după hirotonire a stat în slujba Vaticanului. L-a chemat Eugenio Pauli; în timpul din urmă, ca secretar de Stat al papei Pius XI a făcut acestuia, ca și bisericii catolice în general, mari servicii realizând multe *concordate*. Alegerea lui indică urmarea liniei trasate de înaintașul său, pentru care noul papă a avut deosebit respect, dovadă că a luat numele lui.

Preoții și învățătorii în sprijinul străjeriei. Legiunea de străjeri a jud. Timiș-Torontal, prin comandantul prof. N. Jucu a adus mulțumiri preotului nostru T. R. Perianu din Cadar care a sprijinit funcționarea cantinei străjerești din Dubos prin acordarea unei grădini pe seama strajei țării. Ajutorul dat a sporit, căci distinsele puteri didactice de acolo, soții Cojocarau au avut posibilitatea să servească masa la peste 4000 persoane. Dealtfel organele competente au știut aprecia acest merit. Ne bucurăm și noi — înv. Cojocarau fiind și cantor bisericesc — mai ales că dsa nu este la întâia faptă de laudă!

9) Idem o. c. p. 110.

8. Idem o. c. p. 190.

Înțelegerea Balcanică întrunită zilele trecute la București și-a încheiat lucrările în cea mai desăvârșită unitate de vederi. Drept urmare legățiile statelor respective au fost ridicate la rangul de ambasade.

Spania naționalistă, biruitoare prin geniul generalului Franco e astăzi aproape stăpână pe întreaga Spanie. Dealtfel cealaltă, prin demisia președintelui Azona, are ceasurile numărate. Pe urma recunoașterii actualei stări, Franța a trimis ca ambasador în Spania naționalistă pe Mareșalul Pétain, un sol al păcii, după espresia înșasi presei franceze.

Mulțumită publică exprimă consiliul parohial al comunei bisericești Brebul dlui ing. Alexandru Pop directorul General al U. D. R.-ului din Reșița pentru dania de 3.000 Lei, făcută acelei comune bisericești. Dumnezeu să răsplătească din nevăzutele sale visterii jertfa făcută! *Pr. Gheorghe Cornean.*

Predici în Catedrală. Duminecă în 26 Februarie a predicat păr. **Isaia Suru** admin. protopresb. astăzi predică păr. protodiacon episcopesc **Teodor Rosca.**

Salariile pe Februarie s'au ridicat dela Stat și se lichidează în orele de oficiu. S'au reținut 200 Lei pentru două cazuri de moarte.

Librăria diecezană roagă On: preoți cari trimit scrisori de comandă, să nu le pună la un loc cu colecțiile de „Foia Diecezană” sau în alte pachete cu destinația la legătorie.

Au apărut: în biblioteca Părinților bisericești pt. popor. Nr. 1 Sf. Ciprian: Explicarea rugăciunii **Totul** nostru Lei 10. Nr. 2 Sf. Vasile C. M.: **la seama la tine** însuși Lei 5.

Convocare.

Domnii acționari ai „Primei Cassa de Păstrare din Caransebeș Societate pe Acții” sunt invitați la a

62-a Adunare generală ordinară

care se va ține în Caransebeș, la 20 Martie 1939 la orele 11^{1/2} a. m. în localitățile institutului.

Ordinea zilei:

1. Alegerea a doi acționari pentru autentificarea procesului-verbal.
  2. Raportul Consiliului de Administrație, al Consiliului de Cenzori și prezentarea conturilor de fine de an. Propunerea referitoare la întrebuintarea beneficiului net. Descărcarea de gestiune a Consiliului de Administrație și Consiliului de Cenzori.
  3. Fixarea renumerației Consiliului de Cenzori pe anul 1938 conform art. 25 a statutelor.
  4. Alegerea Consiliului de Administrație.
  5. Alegerea Consiliului de Cenzori.
- Caransebeș, la 15 Februarie 1939.

Consiliul de Administrație.

N. B. Conform art. 28 din statutele institutului: acționarii cari vreau să ia parte la Adunarea generală trebuie să depună acțiunile lor cu 5 zile înainte de întrunire la casa societății.

Nr. 635/1938-39.

CONVOCARE.

Domnii membri ai Adunării Generale a Școalei Normale de Învățători „Ioan Popasu“ din Caransebeș cu onoare sunt invitați la ședința ce se va ține *Duminică, 12 Martie 1939, ora 11^{1/2} a. m.*, în cancelaria școlii pentru alegerea a patru membri în comitet și a unui cenzor.

Intrucât la prima convocare nu se vor întruni membri în număr reglementar, a doua ședință se va ține în *19 Martie a. c. ora 11^{1/2} a. m.*, fără considerare la numărul membrilor prezenți.

Caransebeș, la 2 Martie 1939.

Președinte, Gh. Repede.

Secretar, G. Neamțiu.

Publicațiune de licitație.

Nr. 939 E. ex 1939.

În baza deciziei Consiliului eparhiei ort. rom. a Caransebeșului din 14 Februarie a. c. Nr. 939 E. ex 1939 se publică licitație cu oferte închise pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidire a unei case în Buziaș, str. Avram Iancu Nr. 22—23 și a celorlalte lucrări, specificate în actele de zidire, eventual numai a unei părți a acestor lucrări din urmă.

Planul, devizul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea în cancelaria secției economice a Consiliului eparhial în Caransebeș, în cursul orelor oficiale.

Concurenții vor înainta deodată cu ofertele închise și vadiul de șeasă (6) % din suma de 737.000 lei, adică din valoarea totală a lucrărilor după devizul de spese și anume în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Afară de aceea se va reține câte zece (10) % din fiecare rată, devenită scadentă, din prețul lucrărilor.

Antreprenorul, căruia i se va adjudeca lucrarea va solvi proiectantului prețul elaboratelor acestuia în sumă de 22.000 (douăzecișidouămii) lei și va suporta impozitul proporțional după contract, cât și toate celelalte sarcini cuprinse în condițiunile de sarcini.

Concurenții nu pot pretinde nici diurne, nici spese de deplasare, nici altfel de spese.

Consiliul eparhiei ort. rom. a Caransebeșului și-a rezervat dreptul a decide liber asupra ofertelor ce vor intra, fără considerare la rezultatul licitației și a da lucrările spre executare aceluia antreprenor în care va avea mai mare încredere sau eventual a respinge toate ofertele fără nici o motivare.

Ofertele specificate, închise și sigilate, au să intre în cancelariile diecezane din Caransebeș pe adresa „Consiliului eparhiei ort. rom. a Caransebeșului“ până inclusiv Marți în 7 Martie 1939.

Caransebeș din ședința, Consiliului eparhial, ținută în 14 Februarie 1939.

Episcopul:

† VASILE

2-3

Redactor responsabil: NICOLAE CORNEAN, consilier eparhial.

Publicațiune de licitație.

În baza încuviințării Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 2482 B. ex 1931 dtto 18 Aprilie se escrie licitație minuendă pentru pictarea de nou a sftei biserici din comuna Cuptoare Protopresbiteratul Mehadiei.

Prețul exclamării este de 65.000 Lei.

Licitanții sunt obligați a depune 10% vadiu din prețul exclamării în bani gata, ori efecte publice, care se vor restitui după colaudare, fără dobândă. Antreprenorul va dovedi cu acte, că este pictor autorizat și că a fost trecut în tabloul publicat în „Monitorul Oficial“.

Licitatia se va ține în *25 Martie 1939 orele 3 p. m. în sfta biserică din Cuptoarea.*

Pictura se va face după Devizul, întocmit de pictorul Ioan Baleanu, care Deviz se poate vedea la Oficiul parohial din Cuptoarea.

Spese de deplasare nu se acordă, lemnul pentru schelarie îl dă sfta biserică.

Spesele cu facerea contractului, timbrele și spesele cu facerea devizului le suportă întreprenorul.

Consiliul parohial își rezervă dreptul a da lucrarea fără considerare la rezultatul licitației, aceluia pictor în care va avea mai multă încredere.

Contractul devine obligator pentru antreprenor imediat după semnare, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea Venerabilului Consiliu Eparhial.

Cuptoarea la 27 Februarie 1939.

Nicolae Goanță

preot președinte.

Nicolae Ilescu

notar.

Judecătoria mixta Caransebeș, secția c. f.

Nr. 333/1939 c. f.

Publicațiune de licitație și condițiunile de licitație.

În cauză execuțională pornită de firma „Corcana“ fabrica de butoaie, parchet și lemnărie C. S. din Caransebeș în lichidare.

Judecătoria ordonă licitațiunea în baza art. 144, 146 și 147. din legea LX. din 1881, asupra imobilului înscris în coala c. f. Nr. 892 a comunei Caransebeș din circumscripția Trib. Caransebeș Nr. de ord. A. IV. 1-5 sub Nr. top 4652 arabil în Câmpu Roșului 1436 stp., Nr. top. 4654 Casa Nr. S/33 în Câmpu Roșului 2 jugh. 1106 stp., Nr. top. 4655 Drum în Câmpu Roșului 194 stp. Nr. top. 4656 Arabil în Câmpu Roșului 1369 stp., Nr. top. 4657/1 Grădină în Câmpu Roșului 1 jugh. 781 stp., prețul de strigare 265.012 lei, Nr. de ord. A.V.1-2 sub Nr. top. 4658/1 arabil în Câmpu Roșului 1467 stp. Nr. top. 4659/1 arabil în Câmpu Roșului 1476 stp., prețul de strigare 6472 lei, în fine imobilul cuprins în coala c. f. Nr. 2816 Caransebeș Nr. de ord. A + 1 sub Nr. top. 4653 arabil în Câmpu Roșului 1 jugh 482 stp. prețul de strigare 4584 lei.

Fixează termen pentru ținerea licitațiunii pe ziua de 24 Martie 1939 ora 9 în loc. oficial al cărților funduare.

Data în Caransebeș la 13 luna Februarie 1939.
Judecător **Leo Petö.**

Dir. c. f. **D. Lăzărel.**

Pentru conformitate:

D. Lăzărel directorul c. f.

Tiparul și editura Tipografiei Diecezane, Caransebeș.